

Urszula Knop

Polskie czasopisma ogólnodostępne online w katalogach OPAC i na stronach WWW bibliotek wyższych uczelni technicznych - rozpoznanie wstępne

Bibliotheca Nostra : śląski kwartalnik naukowy nr 1, 62-72

2014

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

**POLSKIE CZASOPISMA OGÓLNODOSTĘPNE ONLINE
W KATALOGACH OPAC I NA STRONACH WWW BIBLIOTEK
WYŻSZYCH UCZELNI TECHNICZNYCH – ROZPOZNANIE WSTĘPNE**

Wstęp

Biblioteki wyższych uczelni technicznych udostępniają na swoich stronach WWW informacje o czasopismach ogólnodostępnych online zarówno tych, które publikowane są wyłącznie w Internecie jak i o elektronicznych wersjach czasopism drukowanych. Oferta obejmuje czasopisma naukowe, popularnonaukowe, popularne oraz dzienniki urzędowe. Darmowe dokumenty online stanowią dla użytkowników nowy sposób komunikacji, publikowane są na zasadzie odrębnych praw (licencji), precyzujących zakres uprawnień licencjobiorcy oraz warunków udostępniania tekstu określonych przez autora i/lub wydawcę [Szczepańska, 2007].

Wolny dostęp do wiedzy ma ścisły związek z rozwojem ruchu *Open Access*, który powstał jako alternatywny model publikacji naukowych w reakcji na rosnące ceny prenumeraty czasopism. Inicjatywy podejmowane dla rozwoju i promocji tej idei w Polsce i na świecie są przedmiotem wielu publikacji [Nahotko, 2007, s. 96–105; Garbacz, Moskwa i Niemiec, 2008; Hofmokl i in., 2009]. Jednym z pierwszych dokumentów aktywujących przedsięwzięcie otwartego dostępu do wiedzy jest Budapest Open Access Initiative [BOAI, 2002]. Zgodnie z przyjętym założeniem wykorzystanie literatury *Open Access* dla celów naukowych wymaga jedynie poprawnego cytowania (z szacunkiem dla praw autorskich), natomiast czytanie/przeglądanie i linkowanie dozwolone jest bez ograniczeń.

Dynamiczny rozwój publikacji online wymusza potrzebę informowania o polskich czasopismach ogólnodostępnych w katalogach OPAC i na stronach WWW bibliotek. W tym kontekście bibliotekarze w poszczególnych bibliotekach wykorzystują różne rozwiązania. Linkowanie tytułów stanowi

jeden ze sposobów udoskonalenia wyszukiwania zawartości czasopism. Ułatwia użytkownikom dostęp do drukowanych zasobów przechowywanych w bibliotece, jednocześnie wzbogaca i uzupełnia ofertę biblioteczną.

Kierunek zainteresowań autora w niniejszym artykule będą stanowić:

- informacje o wybranych polskich czasopismach ogólnodostępnych online w katalogach OPAC,
- wykazy linkowanych pojedynczych tytułów czasopism polskich ogólnodostępnych sporządzone przez bibliotekarzy na stronach WWW bibliotek.

W okresie styczeń – luty 2013 roku dokonano przeglądu stron WWW bibliotek wybranych wyższych uczelni technicznych: 14 politechnik, AGH w Krakowie, Akademii Techniczno-Humanistycznej w Bielsku-Białej, Uniwersytetu Technologiczno-Humanistycznego im. K. Pułaskiego w Radomiu, Uniwersytetu Technologiczno-Przyrodniczego (UTP) w Bydgoszczy, Uniwersytetu Zielonogórskiego, Wojskowej Akademii Technicznej (WAT) w Warszawie, Zachodniopomorskiego Uniwersytetu Technologicznego (ZUT) w Szczecinie.

Podstawowym kryterium doboru bibliotek do badania był profil gromadzenia zbiorów.

W celu określenia, jak kształtuje się informacja o polskich czasopismach ogólnodostępnych online na stronach WWW badanych bibliotek, podjęto próbę odpowiedzi na następujące pytania: Ile spośród bibliotek oferuje linki w katalogu OPAC do darmowych polskich czasopism w Internecie? Jak kształtuje się ta oferta w bibliotekach? Jak przedstawia się informacja o wybranych tytułach polskich czasopism ogólnodostępnych online w katalogach OPAC bibliotek? Czy wszystkie biblioteki sporządzają wykazy linkowanych pojedynczych tytułów czasopism polskich ogólnodostępnych na swoich stronach WWW? Jakże wykazy pojedynczych tytułów czasopism polskich przygotowane przez bibliotekarzy znajdują się na stronach WWW bibliotek?

Informacja o polskich czasopismach ogólnodostępnych w katalogach OPAC

Problematyka katalogu bibliotecznego poruszana jest dość często w literaturze przedmiotu, szczególnie w okresie zmian, jakie nastąpiły w informacji naukowej w wyniku pojawienia się katalogów OPAC (Online Public Access Catalog) i dokumentów ogólnodostępnych online. Podkreśla się aspekt informacyjny opracowania rzeczowego zbiorów, strukturę języków informacyjno-wyszukiwawczych stosowanych w katalogach komputerowych. Zwraca się uwagę na fakt, że języki (słowa) kształtują percepcję i dlatego muszą być proste i zrozumiałe dla użytkowników [Domalewska, 2006, s. 26]. Na wartość informacyjną katalogu komputerowego składa się także kompletność ujętych w nim tytułów czasopism przechowywanych w bibliotece.

Szczególne miejsce w katalogowaniu zajmuje prezentacja informacji o czasopismach wydawanych przez macierzystą uczelnię. Często zadanie to traktowane jest priorytetowo i opracowanie tytułów w katalogu komputerowym zostaje wykonane kompleksowo, pomimo że wymaga przeniesienia do komputera np. ponad 11 tys. tomów [Grabarska, 2006, s. 29–30].

Zasoby biblioteczne pozyskiwane są w drodze prenumeraty płatnej i bezpłatnej, wymiany oraz darów. Zasób archiwum (wszystkich roczników) czasopism z różnych przyczyn, na przykład przerwy w prenumeracie, może być niekompletny. Wprowadzanie dodatkowych informacji o skatalogowanych dokumentach - linkowanie do zasobów w sieci, uwagi tekstowe - czyni katalog atrakcyjny i przyjazny dla użytkownika.

Specyfika zamieszczania informacji o zasobach w OPAC wynika z faktu, że katalogowanie czasopism nie polega tylko na opracowywaniu nowych tytułów w serwisie, ale przede wszystkim na ciągłej aktualizacji opisu bibliograficznego. Badania dotyczące rejestracji dokumentów elektronicznych w OPAC bibliotek polskich przeprowadziły w 2009 r. Izabela Swoboda i Renata Frączek. W procesie badawczym objęły 47 katalogów komputerowych i ustaliły m.in., że w katalogach bibliotek wyższych uczelni technicznych (przede wszystkim politechnik), udostępnia się informacje o cyfrowych wersjach dokumentów tradycyjnych umieszczonych w bibliotekach cyfrowych [Swoboda i Frączek, 2009, s. 32–34].

W badaniach nad efektywnością wyszukiwania informacji w OPAC z uwzględnieniem m.in. jakości danych w opracowaniu formalnym i rzeczowym, I. Swoboda do zadań OPAC zaliczyła „informowanie o zasobie biblioteki/bibliotek; umożliwienie odszukania dokumentu o znanych cechach; pomoc w doborze dokumentów” [Swoboda, 2008, s. 297].

W tym kontekście rozszerza się funkcja OPAC, który otrzymuje dodatkowe zadania jako:

- źródło informacji o darmowych zasobach polskich czasopism online;
- lokalizator czasopism online przechowywanych w wersji drukowanej w bibliotece oraz tytułów dostępnych wyłącznie w Internecie;
- pomoc dla użytkowników poszukujących wersji drukowanej i online czasopism.

W niniejszym artykule informacje o polskich czasopismach ogólnodostępnych online w OPAC bibliotek wyższych uczelni technicznych, przedstawiono na podstawie analizy tytułów wybranych z oferty bibliotecznej. Dobrano czasopisma prezentowane w bibliotekach cyfrowych, repozytorium biblioteki oraz na stronach WWW redakcji/wydawnictwa (tab. 1).

W katalogu komputerowym każdej badanej biblioteki sprawdzono, czy zamieszczono informacje o dostępie do pełnych tekstów online poszczególnych tytułów czasopism. Szczególną uwagę zwrócono na linki odsyłające do zasobów w sieci. Otrzymane wyniki pogrupowano według pola (miejsca) w strukturze rekordu bibliograficznego oraz miejsca w OPAC, w którym podano link lub

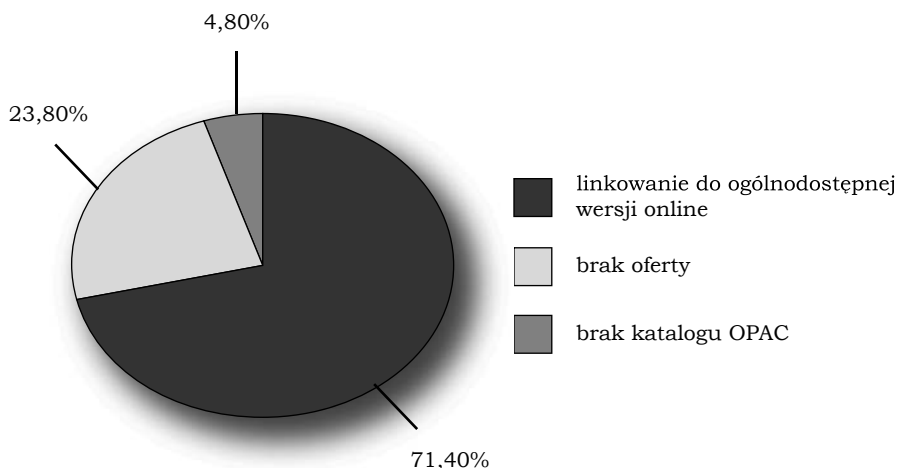
Tab. 1. Tytuły objęte badaniem w katalogach OPAC

Lp.	Tytuł czasopisma	Kryterium wyboru do badania
1.	Acta Mechanica et Automatica. Białystok Technical University	Zasób online Biblioteki Cyfrowej
2.	Acta Physica Polonica A	Zasób online na WWW wydawnictwa
3.	Bank i Kredyt	Zasób online na WWW wydawnictwa
4.	Budownictwo i Architektura. Politechnika Lubelska	Zasób online Biblioteki Cyfrowej
5.	Czasopismo Techniczne	Zasób online Repozytorium
6.	Dziennik Ustaw RP	Zasób dostępny wyłącznie online
7.	Foundations of Civil and Environmental Engineering. Poznan University of Technology	Zasób online Biblioteki Cyfrowej PP
8.	Foundations of Management International Journal. Warsaw University of Technology. Faculty of Management	Zasób online Biblioteki Cyfrowej
9.	International Journal of Applied Mathematics and Computer Science. University of Zielona Gora	Zasób online Biblioteki Cyfrowej
10.	Kompozyty	Zasób online na stronie WWW redakcji
11.	Opuscula Mathematica. Rocznik Akademii Górniczo-Hutniczej im. St. Staszica w Krakowie	Zasób online Biblioteki Cyfrowej
12.	Zeszyty Naukowe Wydziału Elektrotechniki i Automatyki Politechniki Gdańskiej	Zasób online na stronie WWW redakcji

Źródło: opracowanie własne

informacje o wersji online opisywanego dokumentu. Na podstawie wyników badań ustalono, ile spośród badanych bibliotek oferuje linki w katalogu do darmowych polskich czasopism w Internecie. Dane przedstawia wykres 1.

Wykazano, że aktywne linki do polskich czasopism ogólnodostępnych można wyszukać w OPAC 15 bibliotek, co stanowi 71,4% ogółu badanych. Jedna z bibliotek nie posiada OPAC czasopism. Informacje o przechowywanych zbiorach bibliotecznych zamieszczane są w zakładkach „katalog alfabetyczny” i „katalog rzeczowy” w formie wykazów tytułów czasopism. Linkowanie w niektórych tytułach do wersji online umożliwia użytkownikom

Wykres 1. Oferta linkowania do polskich czasopism ogólnodostępnych online. Źródło: opracowanie własne na podstawie analizy czasopism w OPAC badanych bibliotek

kom przeglądanie pełnych tekstów w Internecie. W katalogach pozostałych bibliotek informacje o wersji online badanych czasopism wyszukano przede wszystkim w polu uwag.

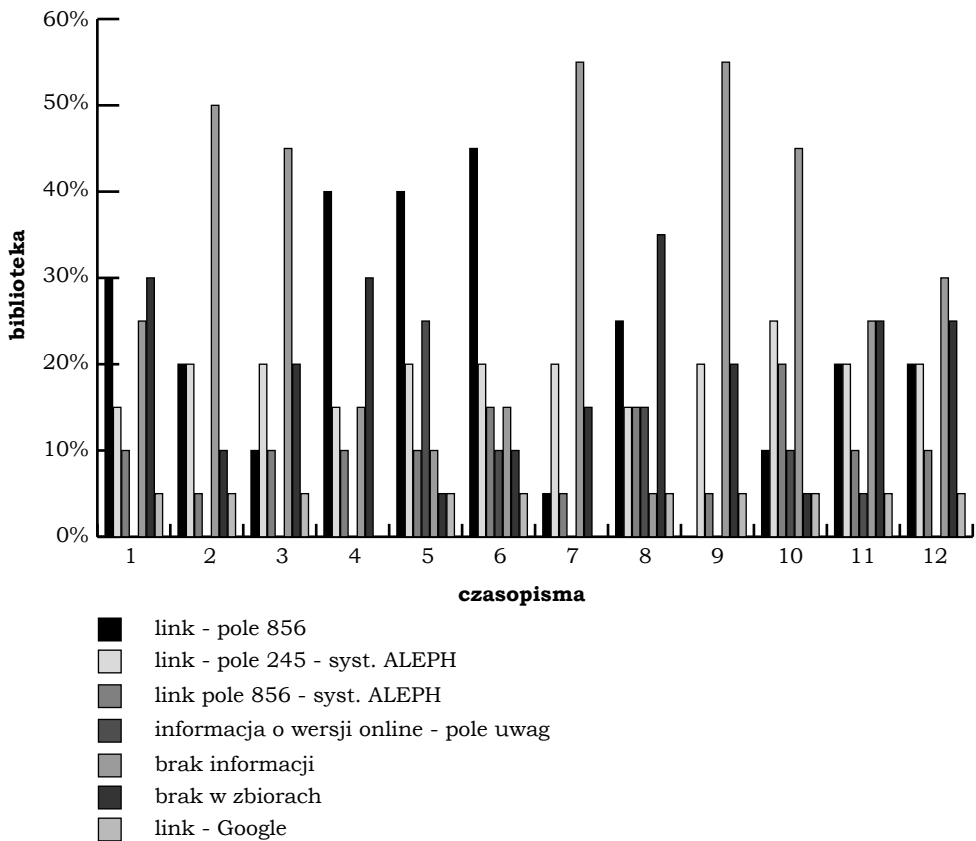
W wyniku analizy katalogów zawierających linki ustalono, że w bibliotekach: AGH w Krakowie, UTP w Bydgoszczy, WAT w Warszawie, ZUT w Szczecinie oraz politechnik: Białostockiej, Gdańskiej, Krakowskiej, Łódzkiej, Lubelskiej, Opolskiej, Poznańskiej, Śląskiej, Świętokrzyskiej, Warszawskiej, Wrocławskiej zamieszcza się je w opisie bibliograficznym w polu 856. Polecane dokumenty ogólnodostępne są elektroniczną wersją tytułów czasopism drukowanych dostępnych w bibliotece, dlatego nie ma potrzeby tworzenia oddzielnego opisu dokumentu elektronicznego. W opisie czasopisma drukowanego pole 856 umożliwia lokalizację i sposób dostępu do zasobów posiadanych w sieci. Wskaźnik pierwszy określa metodę dostępu, którego wartość 4 oznacza dostęp poprzez http (Hypertext Transfer Protocol). Natomiast drugi ustala związek między konkretnym dokumentem elektronicznym w polu 856, a wydawnictwem ciągłym opisywanym w rekordzie. Może oznaczać dostęp do jego wersji online lub związek z elektronicznym czasopismem/artykulem, będącym w wolnym dostępie.

Dodatkowe odesłanie do dokumentów online poprzez linkowanie w tytule w polu 245 (obowiązkowym) do Google, wyszukano w bibliotekach: Politechniki Białostockiej, Politechniki Warszawskiej, Politechniki Wrocławskiej oraz ZUT w Szczecinie.

W Bibliotece Politechniki Łódzkiej, także oferuje się link do wyszukiwarki Google z poziomu każdej opisywanej jednostki, lecz jest on umieszczony poza strukturą opisu bibliograficznego.

Jak przedstawia się informacja w OPAC o badanych tytułach ilustruje wykres 2.

Przedstawione na rysunku dane pochodzą z opisów bibliograficznych dokumentów drukowanych. Rekord utworzony dla czasopisma elektronicznego uwzględniono tylko w przypadku, gdy był jedyną informacją w katalogu o tytule. Najwięcej informacji w bibliotekach dotyczyło dostępu do pełnych tekstów tytułów: „Czasopismo Techniczne” (90% badanych OPAC) „Dziennik

Wykres 2. Informacja o polskich czasopismach ogólnodostępnych online. Źródło: opracowanie własne na podstawie analizy czasopism w OPAC badanych bibliotek.

1. Acta Mechanica et Automatica. Białystok Technical University, 2. Acta Physica Polonica A, 3. Bank i Kredyt, 4. Budownictwo i Architektura. Politechnika Lubelska, 5. Czasopismo Techniczne, 6. Dziennik Ustaw RP, 7. Foundations of Civil and Environmental Engineering. Poznan University of Technology, 8. Foundations of Management International Journal. Warsaw University of Technology. Faculty of Management, 9. International Journal of Applied Mathematics and Computer Science. University of Zielona Gora, 10. Kompozyty, 11. Opuscula Mathematica. Rocznik Akademii Górniczo-Hutniczej im. St. Staszica w Krakowie, 12. Zeszyty Naukowe Wydziału Elektrotechniki i Automatyki Politechniki Gdańskiej

Ustaw RP” (80%), „Foundations of Management International Journal. Warsaw University of Technology. Faculty of Management” (60%), „Budownictwo i Architektura. Politechnika Lubelska” (55%), „Acta Mechanica et Automatica. Białystok Technical University”, „Kompozyty”, „Opuscula Mathematica. Rocznik Akademii Górniczo-Hutniczej im. St. Staszica w Krakowie”, (50%), „Acta Physica Polonica A”, „Zeszyty Naukowe Wydziału Elektrotechniki i Automatyki Politechniki Gdańskiej” (45%), „Bank i Kredyt” (35%), „Foundations of Civil and Environmental Engineering. Poznan University of Technology” (30%), „International Journal of Applied Mathematics and Computer Science. University of Zielona Gora” (25%).

Liczne informacje o zasobach online tytułu „Czasopismo Techniczne” należy tłumaczyć brakiem wpływu wersji drukowanej do bibliotek. Ponadto czasopismo ukazuje się w kilku seriach tematycznych i w wersji drukowanej stanowiło przedmiot wymiany między bibliotekami. Obecnie wersja online polecana w katalogu komputerowym zastępuje zasoby tradycyjne i jednocześnie uzupełnia ofertę biblioteczną. Z kolei „Dziennik Ustaw RP”, którego kolekcje przechowywane są w magazynach bibliotek, od 2012 r. publikowany jest wyłącznie w Internecie. Linkowanie do wersji elektronicznej uzupełnia ofertę biblioteczną.

Każdy badany tytuł czasopisma, który posiada opis katalogowy (jest dostępny w bibliotece) zlokalizowano w Internecie poprzez katalog komputerowy w bibliotekach: Politechniki Białostockiej, Politechniki Łódzkiej, Politechniki Warszawskiej, Politechniki Wrocławskiej oraz ZUT w Szczecinie.

Różnice w ofercie odesłań za pomocą pola 856 między bibliotekami, wynikają z ilości tytułów, do których zamieszcza się linki oraz z umiejscowienia linków. Linki umieszczane są w opisie czasopisma, opisie zasobów lub opisie pojedynczego artykułu. Odesłanie do archiwum „Acta Mechanica et Automatica. Białystok Technical University” w opisie czasopisma oferuje Biblioteka Politechniki Świętokrzyskiej, a umieszczone w opisie zasobów Biblioteka Politechniki Białostockiej. W Politechnice Świętokrzyskiej link kieruje na stronę WWW redakcji, a w Politechnice Białostockiej linkowane są pojedyncze numery znajdujące się w bibliotece cyfrowej. Umieszczenie linków w opisie zasobów daje możliwość odesłań do pojedynczych numerów. Jednak ofertę zasobu online uzależnia się przede wszystkim od wskazanego adresu URL. Różnica w dostępie do zasobów „Acta Mechanica et Automatica. Białystok Technical University” polega na wcześniejszym udostępnieniu numeru bieżącego na stronie WWW redakcji niż w bibliotece cyfrowej.

Linki w opisie pojedynczego artykułu wyszukano w katalogu Biblioteki Politechniki Krakowskiej. Rezultaty wyszukiwań według tytułu czasopisma składają się z opisu czasopisma, opisu zasobów, opisów pojedynczych artykułów. Za pomocą tego katalogu można wybrać do przeglądania zawartość tytułu „Czasopismo Techniczne”, którego serie wydawnicze biblioteka posadowiła w repozytorium.

Z badań wynika, że z jednej strony w wielu katalogach nie zamieszcza się informacji o pełnych tekstach online większości badanych czasopism, z drugiej z kolei, że udoskonalono sposób przekazywania informacji o zasobach bibliotecznych. Powodem braku informacji jest m.in. fakt, że w bibliotekach zrezygnowano z prenumeraty niektórych tytułów na przestrzeni dłuższego okresu czasu. Na przykład zasób czasopisma „Acta Physica Polonica A” zakończono w Bibliotece Politechniki Lubelskiej na 1990 r., natomiast w Bibliotece Politechniki Świętokrzyskiej na 1992 r. W katalogach, w których nie linkuje się do zasobów w Internecie, informacje tekstowe wyszukano tylko w polu uwag, są one jednak sporadyczne.

Dostęp do informacji w postaci aktywnych linków w OPAC do polskich czasopism ogólnodostępnych zależy przede wszystkim od polityki prowadzonej w tym zakresie w poszczególnych bibliotekach. W Bibliotece Politechniki Krakowskiej wyszukano linki tylko do zasobów umieszczonych w repozytorium Uczelni.

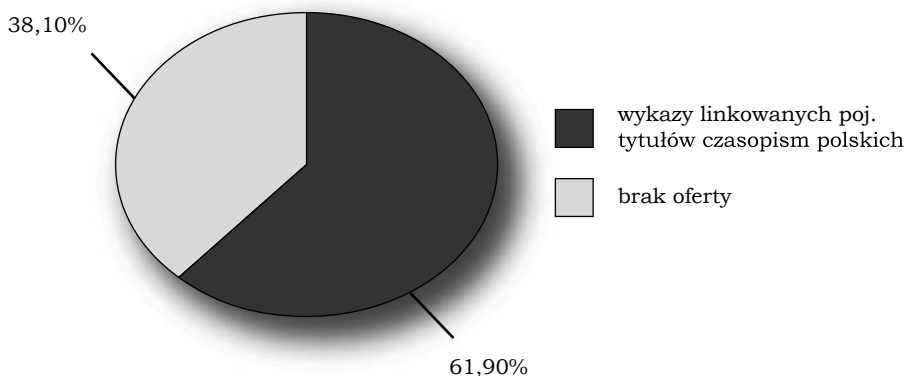
Wykazy linkowanych pojedynczych tytułów czasopism polskich ogólnodostępnych online na stronach WWW bibliotek

Równoległe z katalogami OPAC, w bibliotekach opracowuje się inne źródła informacji o polskich czasopismach ogólnodostępnych online. Z badań stron WWW bibliotek politechnik i uniwersytetów ekonomicznych, przeprowadzonych w 2011 roku wynika, że linki do baz danych źródeł *Open Access*, w tym czasopism polskich zamieszcza się w ofercie wszystkich bibliotek [Barańska-Malinowska i Knop, 2011, s. 71], natomiast poprzez listę A-Z, zasoby te poleca ponad połowa bibliotek [Barańska-Malinowska i Knop, 2011, s. 68–69]. Ofertę wykazów linkowanych pojedynczych tytułów czasopism polskich, sporządzonych przez bibliotekarzy w badanych bibliotekach przedstawia wykres 3.

Ustalono, że większość (61,9%) badanych bibliotek oferuje informacje w formie wykazów linkowanych pojedynczych tytułów sporządzonych przez bibliotekarzy. Liczba wykazów, zamieszczonych w nich linków i dobór pojedynczych tytułów jest zróżnicowana w poszczególnych bibliotekach. Wynika to z faktu, że każda biblioteka dobiera ofertę we własnym zakresie.

Wykazy te wyróżnia się na stronach WWW, jako informujące o:

- czasopismach wydawanych przez macierzystą uczelnię – 4 biblioteki (19%),
- zasobach dostępnych online – 3 biblioteki (14,3%),
- tytułach dostępnych w Czytelni – 1 biblioteka (4,8%),
- e-czasopismach w układzie alfabetycznym i dziedzinowym – 1 biblioteka (4,8%),
- zasobach *Open Access* – 1 biblioteka (4,8%),
- czasopismach polskich prenumerowanych, otrzymywanych poprzez wymianę, dary – 1 biblioteka (4,8%),

Wykres 3. Wykazy linkowanych pojedynczych tytułów czasopism polskich Źródło: opracowanie własne na podstawie przeglądu stron WWW badanych bibliotek

- czasopismach archiwalnych – 1 biblioteka (4,8%),
- serwisach polskich – 1 biblioteka (4,8%),
- linkach do czasopism polskich – 1 biblioteka (4,8%),
- gazetach i tygodnikach – 1 biblioteka (4,8%),
- czasopismach elektronicznych – 1 biblioteka (4,8%),
- czasopismach elektronicznych dla Wydziałów – 1 biblioteka (4,8%).

Linki w tytułach stanowią odesłania do spisów treści, streszczeń i/lub wyłącznie do pełnych tekstów. Optymalną ofertę, w postaci kilku różnych wykazów tytułów, można wyszukać w bibliotekach: Politechniki Krakowskiej, Politechniki Łódzkiej, Politechniki Świętokrzyskiej i WAT. Rekomendując zasoby online, biblioteki wzbogacają ofertę czasopism drukowanych dostępnych w czytelnich czasopism. Potwierdzeniem tego są tytuły: „Acta of Bioengineering and Biomechanics”, „Opuscula Mathematica”, „Elektrotechnika i Elektronika. AGH”, „Polish Journal of Chemical Technology”, ujęte w wykazach na stronie Biblioteki WAT, których nie wyszukano w OPAC tej biblioteki.

Linkowanie do zasobów w Internecie często stanowi uzupełnienie kolekcji drukowanej przechowywanej w magazynie bibliotecznym. W Bibliotece Politechniki Częstochowskiej zakończono prenumeratę „Acta Physica Polonica A” na 2000 r., a do kolejnych roczników dostępnych ze strony WWW redakcji można dotrzeć poprzez link umieszczony w zakładce „Serwisy polskie”.

Wnioski

Na skutek rozwoju polskich czasopism ogólnodostępnych online zwiększa się ilość informacji o zasobach internetowych w katalogach OPAC i na stronach WWW bibliotek.

Coraz większą rolę pełni funkcja informacyjno-wyszukiwawcza OPAC. Katalog komputerowy staje się narzędziem wyszukiwania darmowych zasobów rozproszonych w Internecie. Niwelując ograniczenia czasu i przestrzeni w dostępie do informacji, podnosi się wartość użytkową katalogów bibliotecznych. Dzięki temu użytkownik może wyszukać czasopismo i jednocześnie przeglądać jego zawartość online. Taką ofertę posiada większość badanych bibliotek.

Najwięcej informacji o czasopismach wyszukano w katalogach, za pośrednictwem których można kontynuować wyszukiwanie w Google. Linki odsyłające do zasobów w sieci umieszczane są w różnych miejscach katalogu.

Najwięcej odesłań odnotowano do tytułów „Czasopismo Techniczne” i „Dziennik Ustaw RP”. Polecane roczniki online stanowią uzupełnienie oferty bibliotecznej.

W większości badanych bibliotek sporządza się wykazy linkowanych pojedynczych tytułów czasopism polskich. Wykazy te zawierają czasopisma prenumerowane, otrzymywane w drodze wymiany, darów lub tylko np. gazety i tygodniki. W bibliotekach nie posiadających takiej oferty, informacje o darmowych zasobach udostępnia się tylko poprzez specjalistyczne serwisy: Wirtualna Biblioteka Nauki, OPAC, lista A-Z i inne.

Zamieszczanie informacji o ogólnodostępnych zasobach online stało się nieodłącznym elementem opracowania czasopism we współczesnej bibliotece wyższej uczelni technicznej.

Bibliografia

- Barańska-Malinowska B., Knop U. (2011), *Oferta polskich bibliotek naukowych w zakresie otwartych zasobów wiedzy*. W: *Otwarte zasoby wiedzy. Nowe zadania uczelni i bibliotek w rozwoju komunikacji naukowej*. Materiały konferencyjne, Kraków-Zakopane, 15–17 czerwca 2011. Praca zbiorowa pod red. M. M. Górskiego i M. Marcinek. Kraków, s. 61–75.
- BOAI *Budapest Open Access Initiative* [online]. 2002 [dostęp: 2013-03-11]. Dostępny w World Wide Web: <http://www.soros.org/openaccess/read>.
- Domalewska D. (2006), *Rzeczowe opracowanie zbiorów w komputerowych katalogach bibliotek ekonomicznych – aspekt informacyjny*. „PTINT Praktyka i Teoria Informacji Naukowej i Technicznej”, t. 14, nr 1, s. 25–28.
- Garbacz M., Moskwa K., Niemiec H. (2008), *Krajowe czasopisma Open Access*. W: *Komputerowe wspomaganie badań naukowych*. XV Krajowa Konferencja KOWBAN’ 2008, Polanica Zdrój (Poland), 22–24 października 2008 [online]. [dostęp: 2013-03-11]. Dostępny w World Wide Web: <http://eprints.rclis.org/12754/>.
- Grabarska E. (2006), *Acta Universitatis Wratislaviensis w katalogu komputerowym*. „PTINT Praktyka i Teoria Informacji Naukowej i Technicznej”, t. 14, nr 1, s. 29–32.
- Hofmokl J. i in. (2009), *Przewodnik po otwartej nauce*. Warszawa.

- Nahotko M. (2007), *Naukowe czasopisma elektroniczne*. Warszawa.
- Swoboda I. (2008), *Efektywność wyszukiwania informacji w publicznie dostępnych katalogach bibliotek wykorzystujących polskie programy biblioteczne*. W: Wymiana informacji i rozwój profesjonalnych usług informacyjnych w edukacji, nauce i kulturze na rzecz społeczeństwa opartego na wiedzy. Pod red. D. Pietruch-Reizes i W. Babika. Katowice, s. 297–306.
- Swoboda I., Frączek R. (2009), *Dokumenty elektroniczne w OPAC bibliotek polskich*.
- Komunikat z badań. „PTINT Praktyka i Teoria Informacji Naukowej i Technicznej”, t. 17, nr 4, s. 30–37.
- Szczepańska B. (2007), *Prawne aspekty publikowania obiektów cyfrowych w modelu Open Access*. W: IV Ogólnopolska Konferencja EBIB Internet w bibliotekach Open Access, Toruń, 7–8 grudnia 2007 [online] (EBIB Materiały konferencyjne, nr 18). [dostęp: 2013-03-11]. Dostępny w World Wide Web: <http://www.ebib.info/publikacje/matkonf/mat18/szczepanska.php>.

Urszula Knop

Polish magazines available online in OPAC catalogue and web pages of the academic libraries of the technical universities – an initial examination

Summary

The wide use of the Internet in publishing of Polish periodicals creates a special need to make users aware of these resources in the library catalogs and on the libraries' websites. This is due to the fact that some titles are stored in the printed version in the library are also a part of the library or repository's digital sources. Many magazines lack the printed version and are published exclusively on the Internet on a free access basis. The article attempts to provide information about the Polish public journals that are available online in the OPAC library catalogs at the technical universities. The study includes titles selected from the library's collection.

The paper also analyzes the lists of individual Polish public journals available online, prepared and linked by librarians to the library websites. The author tries to answer the question about the creation and visibility of the information about these Internet resources, prepared for users by the technical university librarians. The discussion and analysis is based on the review of the selected library websites at different public technical universities in the country. The study was carried out in January-February 2013.

Keywords: OPAC catalog functions, Open Access, journals available online, free online magazines, electronic versions of printed journals, technical universities, academic libraries, information about the magazines on the libraries' websites